WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 30 czerwca 2011 r.*

W sprawie C-485/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, na podstawie art. 267 TFUE, złożony przez Finanzgericht Hamburg (Niemcy) postanowieniem z dnia 27 października 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 grudnia 2009 r., w postępowaniu:

Viamex Agrar Handels GmbH

przeciwko

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: A. Rosas, pełniący obowiązki prezesa szóstej izby, U. Lõhmus (sprawozdawca) i P. Lindh, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 listopada 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Viamex Agrar Handels GmbH przez K. Landry'ego, Rechtsanwalt,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez F. Wilmana oraz B. Schimę, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni pkt 48 ust. 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy Rady 91/628/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, zmieniającej

dyrektywy 90/425/EWG oraz 91/496/EWG (Dz.U. L 340, s. 17), zmienionej dyrektywą Rady 95/29/WE z dnia 29 czerwca 1995 r. (Dz.U. L 148, s. 52) (zwanej dalej „dyrektywą 91/628"), a także art. 5 ust. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 615/98 z dnia 18 marca 1998 r. ustanawiającego szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych w odniesieniu do ochrony żywego bydła podczas transportu (Dz.U. L 82, s. 19).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu, jaki zaistniał pomiędzy Viamex Agrar Handels GmbH (zwanym dalej „Viamexem") a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (izbą celną w Hamburgu-Jonas) w przedmiocie refundacji do wywozu żywego bydła do Egiptu.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 13 ust. 9 akapit drugi rozporządzenia Rady (EWG) nr 805/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny (Dz.U. L 148, s. 24), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 2634/97 z dnia 18 grudnia 1997 r. (Dz.U. L 356, s. 13, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 805/68"), uzależnia wypłatę refundacji do wywozu żywych zwierząt od przestrzegania wspólnotowych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, a w szczególności – ochrony tych zwierząt podczas transportu.

4 Szczegółowe zasady dotyczące stosowania rozporządzenia nr 805/68 zostały określone w rozporządzeniu nr 615/98.

5 Artykuł 1 rozporządzenia nr 615/98 stanowi, że wypłata refundacji do wywozu żywego bydła jest uzależniona od tego, czy podczas transportu zwierząt, do chwili ich pierwszego rozładunku w państwie trzecim przeznaczenia, przestrzegano w szczególności przepisów dyrektywy 91/628 oraz przepisów tego rozporządzenia.

6 Zgodnie z brzmieniem art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 refundacji wywozowej nie wypłaca się za zwierzęta, które padły podczas transportu; nie wypłaca się jej również jeżeli właściwy organ na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 5 ust. 2, raportów z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, lub wszelkich innych dostępnych informacji dotyczących przestrzegania przepisów wskazanych w art. 1 tego rozporządzenia, uzna, że nie przestrzegano przepisów dyrektywy 91/628.

7 Zgodnie z motywem dziewiątym preambuły dyrektywy 91/628 „proponowane przepisy muszą zagwarantować skuteczną ochronę zwierząt podczas transportu".

8 W art. 2 ust. 2 dyrektywy 91/628 zostały określone następujące definicje:

„a) »środki transportu« są to części pojazdów drogowych, pojazdów szynowych, statków i samolotów wykorzystywane do załadunku i transportu zwierząt, jak również kontenery podczas transportu lądowego, morskiego lub powietrznego;

b) »transport«, wszelkie przemieszczanie zwierząt odbywające się przy użyciu środka transportu, które obejmuje załadunek i wyładunek zwierząt;

[…]

g) »przewóz«, transport z miejsca wyruszenia do miejsca przeznaczenia;

h) »okres odpoczynku«, nieprzerwany okres czasu w ciągu podróży, w trakcie którego zwierzęta nie są przemieszczane środkami transportu;

[…]".

9 Punkt 48 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628, zatytułowany „Odstępy czasu między pojeniem i karmieniem, czas trwania podróży oraz okresy odpoczynku", brzmi następująco:

„1. Wymogi ustanowione w niniejszym rozdziale stosuje się do przemieszczania gatunków zwierząt wyszczególnionych w art. 1 ust. 1 lit. a) z wyjątkiem przypadków transportu powietrznego, w stosunku do którego wymogi są ustanowione w rozdziale I E pkt 27–29.

2. Czasy podróży dla zwierząt należących do gatunków określonych w [ust.] 1 nie przekraczają ośmiu godzin.

3. Maksymalny czas podróży w [ust.] 2 może zostać przedłużony, w przypadku gdy pojazd transportujący spełnia następujące dodatkowe wymogi:

[…]

— pojazd transportujący przewozi odpowiednią karmę dla gatunków zwierząt oraz dla czasu trwania podróży,

[…].

4. Odstępy czasu między pojeniem i karmieniem, czasy trwania podróży oraz okresy odpoczynku w przypadku wykorzystywania pojazdów drogowych, które spełniają wymogi [ust.] 3, są zdefiniowane w następujący sposób:

   a) Nieodstawionym cielętom, jagniętom, oraz źrebiętom, […] oraz nieodstawionym prosiętom […];

   b) Świnie […];

   c) Zwierzęta domowe nieparzystokopytne […];

   d) Wszystkim pozostałym zwierzętom należącym do gatunków określonych w [ust.] 1 należy zapewnić po 14 godzinach podróży okres odpoczynku trwający przynajmniej jedną godzinę, wystarczający dla nich w szczególności na podanie płynów oraz, jeżeli jest to konieczne, na karmienie. Po tym okresie mogą być transportowane przez dalsze 14 godzin.

5. Po ustanowionym czasie podróży zwierzęta muszą zostać rozładowane, nakarmione i napojone oraz odpoczywać przez przynajmniej 24 godziny.

6. Zwierząt nie wolno transportować koleją, jeżeli maksymalny czas trwania podróży przekracza ten ustanowiony w [ust.] 2. Jednakże czasy trwania podróży ustanowione w [ust.] 4 stosuje się, w przypadku gdy warunki ustanowione w [ust.] 3 i 4, z wyjątkiem okresów odpoczynku, są spełnione.

7. a) Zwierząt nie wolno transportować środkami transportu morskiego, jeżeli maksymalne czasy trwania podróży przekraczają okresy ustanowione w [ust.] 2, chyba że warunki ustanowione w [ust.] 3 i 4, z wyjątkiem czasów trwania podróży oraz okres[ów] odpoczynku, są spełnione.

   b) W przypadku transportu morskiego stałym i bezpośrednim połączeniem między dwoma punktami geograficznymi Wspólnoty, przy użyciu pojazdów załadowanych na pokład statków bez wyładowania zwierząt, należy zapewnić zwierzętom 12-godzinny okres odpoczynku w porcie przeznaczenia lub jego najbliższym otoczeniu, chyba że czas trwania podróży na morzu jest taki, że podróż może zostać objęta ogólnym programem w ramach [ust.] 2–4.

8. Dla dobra zwierząt czasy trwania podróży w [ust.] 3, 4 i [ust.] 7 lit. b) mogą zostać przedłużone o 2 godziny, biorąc pod uwagę w szczególności bliskość miejsca przeznaczenia.

[…]".

Prawo krajowe

10 Obowiązujące w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych rozpatrywanego przez sąd krajowy sporu Tierschutztransportverordnung (rozporządzenie dotyczące ochrony zwierząt podczas transportu) z dnia 25 lutego 1997 r. (BGBl. I, s. 348) stanowiło, w zakresie ograniczeń związanych z transportem, w swym art. 24, co następuje:

„1. W przypadku gdy miejsca wyruszenia transportu i przeznaczenia znajdują się na obszarze Niemiec, czas trwania transportu zwierząt przeznaczonych do uboju nie może przekraczać 8 godzin. […]

2. W przypadku transportu zwierząt innych niż te wymienione w ust. 1 przewoźnik i kierownik transportu zapewniają, aby po trwającym maksymalnie osiem godzin transporcie zwierzęta zostały wyładowane, a następnie nakarmione i napojone w ramach 24-godzinnego okresu odpoczynku na miejscu postoju zatwierdzonym przez odpowiednie władze […].

[…]

5. Ustępy 2 i 3 w związku z załącznikiem 2 dotyczącym wyładunku i okresów wypoczynku nie mają zastosowania do transportu kolejowego i morskiego [zwierząt]".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

11 W dniu 12 października 2000 r. Viamex zgłosił w Hauptzollamt [izbie celnej] w Itzehoe do wywozu do Egiptu ogółem 20 sztuk żywego bydła, a w dniu 26 października 2000 r. złożył w Hauptzollamt Hamburg-Jonas (zwanym dalej „Hauptzollamtem") wniosek o przyznanie refundacji wywozowej. Zwierzęta te zostały przetransportowane koleją z Husum (Niemcy) do Rasy (Chorwacja), gdzie zostały załadowane na statek.

12 Według dokumentów transportowych załadowanie zwierząt w Husum miało miejsce w dniu 12 października 2000 r. w godzinach 11.30–18.00. Pociąg ze zwierzętami odjechał z Husum około godziny 20.10. Po zatrzymaniu się w dniu 13 października 2000 r. w Jesenicach (Słowenia), gdzie w godzinach 21.00–22.30 zwierzęta zostały napojone i nakarmione, transport kolejowy dotarł do Rasy w dniu 14 października 2000 r. około godziny 5.30.

13 Po przeanalizowaniu tych dokumentów transportowych Hauptzollamt w decyzji z dnia 9 sierpnia 2005 r. oddalił ten wniosek ze względu na to, że transport zwierząt trwał 33 godziny i 20 minut, przekraczając w ten sposób określony w pkt 48 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 wynoszący 28 godzin maksymalny czas trwania transportu.

14 W zażaleniu na tę decyzję Viamex podniósł w szczególności, że ze względu na to, iż czas trwania rozpatrywanego transportu kolejowego był zgodny z przepisami krajowymi, odmówienie jej refundacji wywozowej jest nieuczciwe.

15 W wydanej w dniu 24 maja 2006 r. decyzji w przedmiocie tego zażalenia Hauptzollamt nie uwzględnił go, uzasadniając to w ten sposób, że w ramach przeprowadzonej kontroli transportu kolejowego z Husum do Rasy Komisja Europejska stwierdziła, iż transport kolejowy na tej trasie trwa przeciętnie 36 godzin i 35 minut, choć zgodnie z rozkładem jazdy transportu zwierząt przedstawionym organom weterynaryjnym przez wydział przewozów towarowych kolei niemieckich ten konkretny rozpatrywany transport trwał 34 godziny i 41 minut. Wynika z tego więc, że transport ten nie tylko przekroczył ustanowiony w dyrektywie 91/628 maksymalny czas trwania transportu, lecz także to, że nie zapewniono trwającego 24 godziny okresu odpoczynku przewidzianego w tej dyrektywie w przypadku maksymalnego czasu trwania transportu.

16 W swej wniesionej w dniu 26 czerwca 2006 r. skardze Viamex podkreśla ponownie, że, zgodnie z przepisami transponującymi dyrektywę 91/628 do niemieckiego porządku prawnego normy regulujące okresy odpoczynku i czas trwania transportu nie mają zastosowania do transportu kolejowego.

17 Zdaniem Finanzgericht Hamburg rozstrzygnięcie zawisłego sporu uzależnione jest od rozwiązania kwestii, czy Viamex naruszył przepisy ustanowione w pkt 48 ust. 5

rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628, zgodnie z którymi po ustanowionym czasie podróży zwierzęta muszą zostać rozładowane, nakarmione i napojone oraz odpoczywać przez przynajmniej 24 godziny. Sąd ten zastanawia się, czy, analizując miejsce, jakie przepis ten zajmuje w strukturze dyrektywy 91/628, można wyciągnąć wniosek, że ma on zastosowanie jedynie do transportu drogowego.

18 Sąd odsyłający chce ponadto wyjaśnić, czy w przypadkach takich jak ten rozpatrywany jest on zobowiązany do przeprowadzenia kontroli tego, czy właściwe władze krajowe zastosowały przepis art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 w sposób zgodny z zasadą proporcjonalności. W tym zakresie sąd ten jest zdania, że z orzecznictwa Trybunału wynika, iż pewne naruszenia, w szczególności te, które nie powodują śmierci zwierząt, nie skutkują automatycznie utratą prawa do refundacji wywozowej, gdyż to do właściwych władz krajowych należy rozstrzygnięcie o utracie, obniżeniu czy też utrzymaniu refundacji wywozowej zgodnie z ww. zasadą.

19 W tych okolicznościach Finanzgericht Hamburg postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy pkt 48 [ust]. 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 […] znajduje zastosowanie do transportu kolejowego?

2) W przypadku gdy naruszenie dyrektywy 91/628 […] nie spowodowało śmierci zwierząt, czy sąd jest co do zasady zobowiązany do zbadania tego, czy właściwe władze państwa członkowskiego zastosowały art. 5 ust. 3 rozporządzenia [nr 615/98] zgodnie z zasadą proporcjonalności?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

20 Pierwsze pytanie sądu odsyłającego dotyczy tego, czy pkt 48 ust. 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 znajduje zastosowanie do transportu kolejowego.

21 Opierając się na wykładni systemowej tego rozdziału, Viamex wyciąga wniosek, że jego pkt 48 ust. 5 nie ma zastosowania do transportu tego rodzaju. Zdaniem tej spółki, zgodnie z tego rodzaju wykładnią, pkt 48 ust. 2–5 dotyczy transportu samochodami ciężarowymi, ust. 6–7 – odpowiednio transportu kolejowego i morskiego, a ust. 8–9 – wszystkich środków transportu.

22 W tym względzie stwierdzić należy, że w pkt 48 ust. 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 jest, ogólnie rzecz biorąc, mowa o tym, iż po ustanowionym czasie podróży zwierzęta muszą zostać rozładowane, nakarmione i napojone oraz odpoczywać przez przynajmniej 24 godziny.

23 Ani w tym ust. 5, ani w żadnym innym przepisie dyrektywy 91/628 nie ma niczego, co pozwalałoby przyjąć, że celem prawodawcy Unii było ograniczenie zakresu stosowania tego ustępu jedynie do transportu drogowego.

24 Z brzmienia różnych ustępów tego pkt 48 rozdziału VII załącznika dyrektywy 91/628 wynika, że te z nich, których zakres stosowania jest ograniczony do konkretnego środka transportu, zawierają o tym wyraźną wzmiankę. Z brzmienia pkt 48 ust. 4, 6 i 7 wynika zatem, że znajdują one zastosowanie odpowiednio do transportu drogowego, kolejowego i morskiego. Ze względu na to, że pkt 48 ust. 5 nie zawiera takiej wzmianki, uznać należy, że dotyczy on wszystkich środków transportu.

25 W tych okolicznościach uznać należy, że pkt 48 ust. 5 rozdziału VII załącznika do tej dyrektywy znajduje zastosowanie również do transportu kolejowego.

26 Po pierwsze, taką wykładnię potwierdza struktura dyrektywy 91/628. Z podanych w jej art. 2 ust. 2 definicji pojęć „transportu" i „okresu odpoczynku" wynika bowiem, że okresy pomiędzy załadunkiem zwierząt do środka transportu a ich wyładunkiem muszą obejmować zarówno transport, jak i odpoczynek. W zakresie zaś, w jakim nie ma wątpliwości co do tego, że ustanowione w pkt 48 ust. 2 i 3 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 przepisy dotyczące maksymalnego czasu przewozu mają zastosowanie także do transportu kolejowego, uznać należy, iż przepisy dotyczące okresu odpoczynku, jaki ma nastąpić po przewozie, znajdują również zastosowanie do tego środka transportu.

27 Po drugie, za przyjęciem takiej wykładni przemawia również cel dyrektywy 91/628, polegający, zgodnie z motywem dziewiątym jej preambuły, na zagwarantowaniu skutecznej ochrony zwierząt podczas transportu.

28 Biorąc pod uwagę powyższe względy, na pierwsze pytanie należy udzielić odpowiedzi, że pkt 48 ust. 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy 91/628 znajduje zastosowanie również do transportu kolejowego.

W przedmiocie pytania drugiego

29 Drugie pytanie sądu odsyłającego dotyczy w istocie tego, czy, w przypadku gdy naruszenie dyrektywy 91/628 nie spowodowało śmierci transportowanych zwierząt, właściwe organy państw członkowskich i sprawujące nad nimi kontrolę sądy są zobowiązane do stosowania art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 zgodnie z zasadą proporcjonalności.

30 Na wstępie należy przypomnieć, iż w pkt 38 wyroku z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawach połączonych C-37/06 i C-58/06 Viamex Agrar Handel i ZVK, Zb.Orz. s. I-69, dotyczącego sporu między tymi samymi stronami, Trybunał rozstrzygnął, że właściwe organy państw członkowskich mogą określić wysokość refundacji wywozowej wyłącznie na podstawie dwóch wyraźnie wyodrębnionych sytuacji przewidzianych w art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98. W pierwszym przypadku, jeżeli śmierć zwierząt spowodowana jest niezastosowaniem się do przepisów dyrektywy 91/628 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, prawodawca Unii nie przyznaje temu właściwemu organowi żadnego zakresu uznania, gdyż przewiduje on wyraźnie, że refundacji się nie wypłaca. Natomiast w drugim przypadku, jeżeli organ ten uzna, że nie zachowano przepisów dyrektywy 91/628, przy czym nie doprowadziło to do śmierci zwierząt, prawodawca Unii przyznaje temu właściwemu organowi pewien zakres uznania przy rozstrzygnięciu, czy niezastosowanie się do danego przepisu tej dyrektywy powoduje utratę, obniżenie czy utrzymanie refundacji wywozowej.

31 W tym drugim przypadku to do właściwego organu należy ocena tego, czy naruszenie danego przepisu dyrektywy 91/628 miało wpływ na dobrostan zwierząt (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych Viamex Agrar Handel i ZVK, pkt 44; wyrok z dnia 13 marca 2008 r. w sprawie C-96/06 Viamex Agrar Handel, Zb.Orz. s. I-1413, pkt 51).

32 Trybunał uznał w tym względzie, że takie nieprzestrzeganie przepisów dyrektywy 91/628, które może prowadzić do obniżenia lub utraty refundacji wywozowej, dotyczy tylko tych przepisów tej dyrektywy, które mają wpływ na dobrostan zwierząt, to jest na ich stan fizyczny lub zdrowie, a nie dotyczy przepisów, które z zasady nie mają takiego wpływu (ww. wyrok w sprawach połączonych Viamex Agrar Handel i ZVK, pkt 42).

33 Trybunał rozstrzygnął ponadto, że to do właściwego organu należy ocena tego, czy takie naruszenie danego przepisu dyrektywy 91/628 może ewentualnie zostać naprawione i czy ma ono powodować utratę, obniżenie czy też utrzymanie refundacji wywozowej. Do organu tego należy też decyzja, czy należy obniżyć refundację wywozową proporcjonalnie do liczby zwierząt, które jego zdaniem mogły ucierpieć wskutek nieprzestrzegania przepisów dyrektywy 91/628, lub, czy też refundacji tej nie należy wypłacać, ponieważ to nieprzestrzeganie musiało mieć wpływ na dobrostan wszystkich zwierząt (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawach połączonych Viamex Agrar Handel i ZVK, pkt 44; a także w sprawie Viamex Agrar Handel, pk 51).

34 Viamex stoi na stanowisku, że z ww. orzecznictwa wynika, iż zastosowanie zasady proporcjonalności skutkuje tym, że właściwe organy państw członkowskich i ich sądy winny wprowadzić w życie system sankcji o charakterze progresywnym, uzależniając w ten sposób przyznanie refundacji wywozowej od braku rzeczywistego wpływu na dobrostan zwierząt podczas transportu.

35 Nie można zgodzić się z tą argumentacją.

36 Jak bowiem rozstrzygnął Trybunał w pkt 47 ww. wyroku w sprawie Viamex Agrar Handel, z brzmienia art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 wynika wyraźnie, że prawodawca Unii uzależnił wypłatę refundacji wywozowych od przestrzegania przepisów dyrektywy 91/628, niezależnie od tego, czy stwierdzono, iż zwierzęta poniosły podczas ich transportu konkretną szkodę.

37 W tym względzie należy uznać, że dobrostan zwierząt może być zagrożony i nie może on zostać zapewniony od momentu, gdy przepisy dyrektywy 91/628 dotyczące zdrowia tych zwierząt nie są już przestrzegane. W praktyce zaś nie zawsze jest możliwe, aby właściwy organ stwierdził, iż dane zwierzęta konkretnie ucierpiały lub zostały poranione z powodu nieprzestrzegania tych przepisów (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Viamex Agrar Handel, pkt 48, 49).

38 Z orzecznictwa przytoczonego w pkt 32, 33, 36 i 37 niniejszego wyroku wynika, że takie badanie przez właściwy organ powinno w pierwszej kolejności dotyczyć kwestii tego, czy nieprzestrzegany przepis dyrektywy 91/628 dotyczy dobrostanu zwierząt. Jeśli sytuacja taka ma miejsce, należy następnie ustalić, czy takie nieprzestrzeganie dotyczyło dobrostanu wszystkich transportowanych zwierząt, czy też jedynie ich ograniczonej liczby, w odniesieniu do której złożono wniosek o refundację wywozową. W dalszej kolejności ten właściwy organ powinien sprawdzić, czy stwierdzone nieprzestrzeganie przepisów może zostać naprawione. Po przeprowadzeniu takiego trójstopniowego badania ten organ decyduje, czy naruszenie danego przepisu dyrektywy 91/628 winno powodować utratę, obniżenie czy też utrzymanie refundacji wywozowej.

39 W przypadku, w którym organ ten doszedłby do wniosku, że naruszenie przepisów dyrektywy 91/628 dotyczy dobrostanu wszystkich transportowanych zwierząt, musi on odmówić wypłaty refundacji wywozowej bez konieczności wykazywania w sposób szczególny, iż te zwierzęta poniosły podczas transportu konkretną szkodę.

40 Natomiast, w przypadku gdy naruszenie przepisów dyrektywy 91/628 dotyczy jedynie części tych zwierząt, do tego właściwego organu należy też decyzja, czy należy obniżyć refundację wywozową proporcjonalnie do liczby zwierząt, które mogły ucierpieć wskutek tego naruszenia. Refundacja ta nie jest w każdym razie przyznawana w odniesieniu do tych zwierząt, w przypadku których nie przestrzegano przepisów dyrektywy 91/628.

41 Na drugie pytanie należy zatem odpowiedzieć, że, w przypadku gdy naruszenie dyrektywy 91/628 nie spowodowało śmierci transportowanych zwierząt, właściwe organy państw członkowskich i sprawujące nad nimi kontrolę sądy są zobowiązane do stosowania art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 w sposób zgodny z zasadą proporcjonalności, odmawiając wypłaty refundacji wywozowej w odniesieniu do tych zwierząt, w przypadku których nie przestrzegano tych przepisów dyrektywy, które dotyczą ich dobrostanu.

W przedmiocie kosztów

42 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

1) **Punkt 48 ust. 5 rozdziału VII załącznika do dyrektywy Rady 91/628/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, zmieniającej dyrektywy 90/425/EWG oraz 91/496/EWG, zmienionej dyrektywą Rady 95/29/WE z dnia 29 czerwca 1995 r., znajduje zastosowanie również do transportu kolejowego.**

2) **W przypadku gdy naruszenie dyrektywy 91/628 zmienionej dyrektywą 95/29 nie spowodowało śmierci transportowanych zwierząt, właściwe organy państw członkowskich i sprawujące nad nimi kontrolę sądy są zobowiązane do stosowania art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 ustanawiającego**

szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych w odniesieniu do ochrony żywego bydła podczas transportu w sposób zgodny z zasadą proporcjonalności, odmawiając wypłaty refundacji wywozowej w odniesieniu do tych zwierząt, w przypadku których nie przestrzegano tych przepisów dyrektywy, które dotyczą ich dobrostanu.

Podpisy